

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

ผลของการใช้ภาชนะบรรจุยาแต่ละหน่วยการใช้ต่อ
ความร่วมมือในการรับประทานยาของผู้ป่วยสูงอายุโรค
ความดันโลหิตสูง

ผู้เขียน

นางสาว มีนา เพชรมี

ปริญญา

เภสัชศาสตรมหาบัณฑิต (เภสัชกรรมคลินิก)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร. วิรัตน์ นิวัฒน์นันท์

ประธานกรรมการ

ผศ.ดร. กนกพร นิวัฒน์นันท์

กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของภาชนะบรรจุยาแต่ละหน่วยการใช้ต่อความร่วมมือในการรับประทานยาลดความดันโลหิต และสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยสูงอายุโรคความดันโลหิตสูงไม่สามารถรับประทานยาได้ตามแพทย์สั่ง โดยรูปแบบการศึกษเป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวโดยวัดผลก่อนและหลัง (One-Group Pretest-Posttest Design) ทำการศึกษาในผู้ป่วยสูงอายุโรคความดันโลหิตสูงจำนวน 45 ราย ที่เข้ารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก คลินิกพิเศษโรคระบบหัวใจและหลอดเลือด โรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ โดยคัดกรองผู้ป่วยระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2548 ถึง 31 ตุลาคม พ.ศ. 2548 และติดตามผู้ป่วยจำนวน 3 ครั้ง แต่ละครั้งห่างกัน 1 เดือน ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยเป็นผู้ป่วยเพศหญิงจำนวน 32 ราย (ร้อยละ 71.1) ผู้ป่วยเพศชายจำนวน 13 ราย (ร้อยละ 28.9) อายุเฉลี่ยของผู้ป่วยคือ 62.8 ปี เป็นโรคความดันโลหิตสูงเฉลี่ยนาน 6.7 ปี ผู้ป่วยมีโรคที่เป็นร่วมนอกเหนือจากโรคความดันโลหิตสูงจำนวน 37 ราย (ร้อยละ 82.2) โดยเป็นโรคไขมันในเลือดสูง 22 ราย (ร้อยละ 48.9) และ เป็นโรคเบาหวานจำนวน 18 ราย (ร้อยละ 40.0) จำนวนรายการยาเฉลี่ยที่ผู้ป่วยได้รับคือ 4.9 รายการ ผู้ป่วยได้รับประทานยาเฉลี่ย 3.4 ครั้งต่อวัน และจำนวนเม็ดยาเฉลี่ยที่รับประทานต่อวันคือ 6.5 เม็ด การประเมินความ

ร่วมมือในการรับประทานของผู้ป่วยทำโดยการนับเม็ดยา และการบันทึกการรับประทานของผู้ป่วย โดยประเมินทุกเดือนเป็นเวลา 3 เดือน ผลการศึกษาพบว่าผู้ป่วยที่ใช้ภาชนะบรรจุยาแต่ละหน่วยการใช้มีความร่วมมือในการรับประทานเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.001$) เมื่อเปรียบเทียบกับค่าความร่วมมือในการรับประทานจากภาชนะบรรจุยาแบบดั้งเดิม สำหรับผลของภาชนะบรรจุยาแต่ละหน่วยการใช้ต่อค่าความดันโลหิตของผู้ป่วย พบว่าค่าความดันโลหิตช่วงหัวใจบีบในช่วง 3 เดือน ภายหลังการใช้ภาชนะบรรจุยาแต่ละหน่วยการใช้ลดลงจากค่าความดันโลหิตพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ส่วนค่าความดันโลหิตช่วงหัวใจคลายพบว่าไม่มีความแตกต่างจากค่าความดันโลหิตพื้นฐาน ขณะใช้ภาชนะบรรจุยาแบบดั้งเดิมผู้ป่วยรายงานสาเหตุที่เกิดจากได้รับยาจำนวนหลายรายการจำนวน 8 ครั้ง (ร้อยละ 8.2) และสาเหตุจากต้องรับประทานยาหลายเวลาต่อวันจำนวน 7 ครั้ง (ร้อยละ 7.2) แต่เมื่อใช้ภาชนะบรรจุยาแต่ละหน่วยการใช้แล้วไม่มีผู้ป่วยรายใดรายงานว่าเกิดความสับสนเนื่องจากได้รับยาหลายรายการ ส่วนสาเหตุจากความสับสนเนื่องจากต้องรับประทานยาหลายเวลาต่อวัน ผู้ป่วยรายงานลดลงเหลือ 2 ครั้ง (ร้อยละ 2.3) จากการศึกษาพบว่าการใช้ภาชนะบรรจุยาแต่ละหน่วยการใช้มีข้อจำกัด คือ ภาชนะบรรจุยามีขนาดใหญ่ และการจัดยาให้อยู่ในรูปแบบภาชนะบรรจุยาแต่ละหน่วยการใช้เป็นขั้นตอนที่ใช้เวลา

โดยสรุปแล้วการใช้ภาชนะบรรจุยาแต่ละหน่วยการใช้เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยเพิ่มความร่วมมือในการรับประทานของผู้ป่วยสูงอายุโรคความดันโลหิตสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Thesis Title Effect of Unit-of-Use Drug Packaging on Medication Compliance in Elderly Hypertensive Patients

Author Ms. Meena Petmee

Degree Master of Pharmacy (Clinical Pharmacy)

Thesis Advisory Committee Asst. Prof. Dr. Wirat Niwatananun Chairperson
Asst. Prof. Dr. Kanokporn Niwatananun Member

ABSTRACT

The objectives of this study were to determine the effect of unit-of-use drug packaging on medication compliance, blood pressure and cause of medication noncompliance in elderly hypertensive patients. The study was an experimental design with one-group pretest-posttest and was carried out in forty-five hypertensive patients visiting the Cardiovascular Clinic at Nakornping Hospital, Chiang Mai Province. The patients were recruited to the study during October 1, 2005 – October 31, 2005 and were followed up monthly for 3 months. In this study, the majority of patients was female accounting 32 patients (71.1 %), whereas 13 patients were male (28.9 %). The mean age of the patients was 62.8 and diagnosed with hypertension for 6.7 years. Thirty-seven (82.2 %) patients had comorbidity which were dyslipidemia in 22 patients (48.9 %) and diabetes in 18 patients (40.0 %). The mean item of prescribed medication was 4.9. The mean number of medication taking per day was 3.4 and the average tablet taking per day was 6.5 tablets. Medication compliance has been assessed monthly by using pill count and self-report for three months. Results of the study showed that medication compliance of the patients using unit-of-use drug package significantly increased ($p < 0.001$) compared to that of using conventional package. In term of effect of unit-of-use drug packaging on blood pressure of the

patients, it has been found that systolic blood pressure in the following three months after using the package significantly decreased from baseline ($p < 0.001$), whereas diastolic blood pressure was not different from the baseline. When using conventional drug package, there were a number of noncompliance caused by multiple drug items (8 times, 8.2 %) and multiple times of administration per day (7 times, 7.2 %). After using unit-of-use drug package there was no noncompliance caused by multiple drug items, whereas only two noncompliances (2.3 %) caused by multiple times of administration per day were found. The study found limitation of using the drug package which were due to the large size and timely process of packaging.

In conclusion, unit-of-use drug packaging is one of the method that can be effectively improved medication compliance of elderly hypertensive patients.